

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.,** zastoupena advokátem JUDr. Petrem Kyselákem, se sídlem Krapkova 452/38, Olomouc, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje,** se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 2. 2009, č.j. KUOK 15433/2009, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 8. 2010 č. j. 38 Cad 7/2009 - 55,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 8. 2010 č. j. 38 Cad 7/2009 - 55, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Odměna ustanoveného zástupce žalobkyně, advokáta JUDr. Petra Kyseláka, **se určuje** částkou 960 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala včas kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 8. 2010 č. j. 38 Cad 7/2009 - 55, jímž byla zamítnuta její žaloba a rozhodnuto o náhradě nákladů řízení.

V odůvodnění napadeného rozsudku je uvedeno, že z obsahu správního spisu tento soud zjistil, že žalobkyně vedla řízení o dávky pomoci v hmotné nouzi, a to u Městského úřadu v Litovli (dále jen „správní orgán I. stupně“). Dne 19. 1. 2009 se osobně dostavila k tomuto správnímu orgánu a nahlédla zde do správního spisu. Dne 20. 1. 2009 zaslala

správnímu orgánu I. stupně elektronickou poštou vyúčtování cestovních výdajů za cestu osobním automobilem z V. H. (správně H. – poznámka NSS) do Litovle ve výši 832 Kč. Správní orgán I. stupně tyto cestovní výdaje ve výši 832 Kč žalobkyni nepřiznal s tím, že veškerá korespondence byla podle pokynu žalobkyně vedena elektronickou cestou. K odvolání žalobkyně žalovaný sice rozhodnutí správního orgánu formálně změnil, odvolání však zamítl.

Krajský soud uvedl, že v případě žalobkyně se nejedná o obligatorní nárok na náhradu nákladů správního řízení, protože v daném případě žalobkyně návrhem, aby s ní bylo komunikováno elektronickou poštou, zapříčinila, že její práva byla takto realizována. To, že žalobkyně ke správnímu orgánu I. stupně přijela dne 19. 1. 2009 svým osobním automobilem z místa jejího bydliště ve V. H. do Litovle, nezakládá nárok na to, aby jí byla náhrada těchto vyúčtovaných cestovních výdajů přiznána. Bylo zjištěno, že v souvislosti s řízením u správního orgánu I. stupně nebyla nutná návštěva žalobkyně u tohoto orgánu, když žalobkyně tehdy „nahlédla do spisu“.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobkyně podala dne 21. 1. 2009 u správního orgánu I. stupně vyúčtování nákladů řízení. V něm uvedla, že jako účastník řízení u orgánu pomoci v hmotné nouzi má podle § 72 zákona č. 111/2006 Sb. nárok na náhradu nákladů řízení. Dne 19. 1. 2009 se dostavila ke správnímu orgánu, aby využila svého práva daného § 36 odst. 3 a § 38 zákona č. 500/2004 Sb., neboť dne 20. 1. 2009 končí prodloužená lhůta k vydání rozhodnutí. Jako náklady řízení účtuje cestu osobním automobilem z místa svého pobytu ve V. H., kde se t.č. zdržuje. Uvedla, že jde o cestu V. H. – Olomouc a vyúčtovala ji celkovou částkou 832 Kč.

Z výroku rozhodnutí správního orgánu I. stupně vyplývá, že rozhodl žalobkyni nepřiznat náhradu cestovních výdajů ve výši 832 Kč, a to za cestu z V. H. do sídla Městského úřadu Litovel v Litovli.

Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného vyplývá, že žalobkyně se dne 19. 1. 2009 dostavila k Městskému úřadu Litovel, aby využila svého práva a vyjádřila se k podkladům rozhodnutí.

V kasační stížnosti stěžovatelka uvedla, že není jasná souvislost mezi tím, že žádala o doručování prostřednictvím elektronické pošty a mezi nárokem na náhradu nákladů řízení. Nelze dovodit, že by stěžovatelkou určený způsob doručování ve svém důsledku znamenal, že stěžovatelka pozbyla ostatních práv v řízení, tedy i právo na náhradu nákladů řízení za předmětnou cestu. Pokud žalovaný tvrdí, že úkon stěžovatelky „nahlédnutí do spisu“ nebyl nutný, není toto tvrzení v souladu se zákonem. Nahlédnutí do spisu za účelem seznámení se s podklady rozhodnutí je základním právem účastníka řízení a současně je povinností správního orgánu umožnit účastníku realizaci tohoto práva. Stěžovatelka spatřuje důvody kasační stížnosti:

- v nezákonnosti rozhodnutí, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení

- ve vadách řízení spočívajících zejména v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, je v rozporu se spisem a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit, jakž i ve vadách řízení spočívajících v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost

- v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí spočívající v nesrozumitelnosti a nedostatku důvodů rozhodnutí s tím, že taková vada měla za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost takto:

Stěžejní je otázka, zda má účastník řízení o dávce pomoci v hmotné nouzi nárok na náhradu nákladů řízení, příp. za jakých podmínek. Proto je třeba posoudit vztah § 79 správního řádu a § 79 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Ust. § 1 odst. 2 správního řádu stanoví, že se tento zákon použije, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Za zvláštní zákon je třeba považovat zákon o pomoci v hmotné nouzi. Pokud tento zákon obsahuje ustanovení upravující tutéž otázku odlišně, je třeba vycházet právě ze zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Podle § 79 odst. 1 správního řádu platí, že *nestanoví-li tento zákon jinak, nese správní orgán nebo dotčený orgán (§ 136) a účastník své náklady.*

Ustanovení § 79 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi stanoví, že *náklady řízení o příspěvku na živobytí, mimořádné okamžité pomoci a doplatku na bydlení nese stát.* Z důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o pomoci v hmotné nouzi vyplývá, že *vzhledem k charakteru dávek hmotné nouze budou účastníky řízení podle tohoto zákona v drtivé většině občané v tíživé ekonomické situaci, proto se břemeno nákladů přenáší výhradně na orgány, které o těchto dávkách rozhodují.*

Byť § 79 zákona o pomoci v hmotné nouzi nestanoví výslovně, že stát nese všechny náklady tohoto řízení, tedy i ty, které vznikly účastníkovi v průběhu správního řízení, lze tyto skutečnosti dovodit ze samotné právní úpravy, neboť výslovně jen § 79 odst. 2 upravuje náhradu nákladů řízení orgánům pomoci v hmotné nouzi. Ust. § 79 odst. 1 se pak týká všech nákladů řízení podle příslušného zákona. Zákon o pomoci v hmotné nouzi tedy nejen že stanoví, že stát nemůže po účastníku požadovat náhradu nákladů řízení, ale také, že stát nese veškeré náklady spojené s řízením podle tohoto zákona, tedy i náklady účastníka. Jedná se o evidentní odchylku od obecné úpravy správního řádu.

V dalším řízení správní orgán především zváží to, že stěžovatelka účtovala náklady cesty osobním automobilem nikoli do Litovle, ale do Olomouce. I bez ohledu na tuto skutečnost by měl správní orgán posoudit, zda postup účastníka v řízení a na něj navazující

požadavky, pokud jde o náhradu nákladů řízení, nehraničí se zneužitím nastavených pravidel pro rozložení břemene nákladů řízení. Okolností, k jejímuž zvážení může správní orgán přistoupit, je např. frekvence nahlížení do spisu, přičemž ovšem nelze jednoznačně vymezit, jaká frekvence je přiměřená a jaká již excesivní. Na to lze usoudit až v závislosti na okolnostech dané věci. Správní orgán ovšem především uváží, zda bylo skutečně nezbytné a účelné, aby se stěžovatelka ke správnímu orgánu dopravila osobním automobilem, nikoli hromadnou dopravou. Nutno v této souvislosti zdůraznit, že stát nese náklady účastníka řízení, pokud byly vynaloženy nutně a účelně (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2011 č. j. 6 Ads 114/2010-60).

Kasační stížnost je tedy důvodná. Nejvyšší správní soud napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud je vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu. V novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě řízení o kasační stížnosti.

Stěžovatelce byl již v řízení o žalobě soudem ustanoven zástupce – advokát JUDr. Petr Kyselák, který v řízení o kasační stížnosti učinil jeden úkon právní služby – sepis kasační stížnosti. Přísluší mu proto odměna ve výši 500 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč. Advokát prokázal, že je plátcem daně z přidané hodnoty a proto se k částce 800 Kč připočítává 20 %, tedy 160 Kč. Celkem se tedy přiznává částka 960 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. května 2011

JUDr. Petr Průcha
předseda
senátu